

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D1/1/E.C.G.-01/3 (İlk İnceleme)

Karar Sayısı : 01-33/331-94

Karar Tarihi : 17.7.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

İkinci Başkan : Dr. Kemal EROL

Üyeler : Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER, Mustafa PARLAK,
Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER: E.Cenk GÜLERGÜN, Salim AYDEMİR

C- ŞİKAYET EDEN: Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.
Susam Sokak No:28 80060 Cihangir / İstanbul

D- HAKKINDA İLK İNCELEME YAPILAN

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği
Akdeniz Caddesi, No: 169, Bahçelievler / Ankara

E- DOSYA KONUSU: Gübre alım ihalesi yönetmeliğiyle ve ihalede en düşük teklifi sunmayan Gübretaş'a sipariş vererek Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği'nin (TKKMB) 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği iddiası.

F- İDDİALARIN ÖZETİ: TKKMB'nin açtığı kimyevi gübre alım ihalesinde, DAP gübresinin, ihaleye katıldığı halde en düşük fiyat teklifini vermeyen Gübre Fabrikaları T.A.Ş.'ye (Gübretaş) sipariş edildiği, TKKMB'nin bu davranışı ile Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.'nin (Bağfaş) faaliyetlerini zorlaştırdığı ve ihaleye katılanlar arasındaki eşitlik esasına uymayıp farklı hükümler uygulamak suretiyle 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettiği, ayrıca TKKMB'nin ihale yönetmeliğinin Kanun'un 4 ve 6. maddelerine aykırı olduğu iddia edilmektedir.

G- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.6.2001 tarih, 2653 sayı ile giren başvuru üzerine yapılan inceleme sonucunda düzenlenen 11.7.2001 tarih ve D1/1/E.C.G.-01/3 sayılı İlk İnceleme Raporu, 13.7.2001 tarih, REK.0.05.00.00/67 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-33 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: TKKMB ve Gübretaş ekonomik bütünlük oluşturduğundan, Bağfaş'ın şikayetine konu yönetmelik ve davranışın 4054 sayılı Kanun'un 4 ve 6. maddelerine aykırı olmadığı, bu nedenle şikayetin reddedilmesi gerektiği şeklindedir.

İ- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. Teşebbüs ve Ekonomik Bütünlük Kavramı

TKKMB, 1581 sayılı Kanun'undaki tanıma göre; “*üyelerinin ekonomik menfaatlerini korumak ve özellikle meslek ve geçimlerini sağlamak*” amacıyla kurulmuş bir birliktir. Ayrıca TKKMB, her yıl düzenli olarak gübre alım satımı yapmakta ve gübre üretimi, pazarlaması ile satışı yapan ticari bir şirketi (Gübretaş) kontrol etmektedir.

4054 sayılı Kanun'un 3. maddesinde teşebbüs, “*Piyasada mal veya hizmet üreten, pazarlayan, satan gerçek ve tüzel kişilerle, bağımsız karar verebilen ve ekonomik bakımdan bir bütün teşkil eden birimleri*” olarak tanımlanmaktadır. Ticari bir işletmenin kontrolünü elinde bulunduran TKKMB'nin, gübre alım-satımı yapmak suretiyle ekonomik faaliyette bulunması sebebiyle, bu şikayet konusu çerçevesinde Kanun'un anılan maddesi anlamında bir teşebbüs olarak değerlendirilmesi gerekmektedir.

Gübretaş'ın hisselerinin çoğunluğuna TKKMB'nin sahip olması, yönetiminin de çoğunluğunu TKKMB yöneticilerinin oluşturması, dolayısıyla TKKMB'nin Gübretaş'ı kontrol etmesi nedeniyle, TKKMB ile Gübretaş'ın bağımsız birer teşebbüs olarak değil, ekonomik bütünlük içerisinde bulunan tek bir teşebbüs olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

I.2. Şikayetin Kanun'un 4 ve 6. Maddeleri Bakımından Değerlendirilmesi

Kanun'un 4. maddesi, “*Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır*” şeklinde düzenlenmiştir. Ancak, bir anlaşma veya uyumlu eylem, *teşebbüsler arasında* gerçekleştirildiği takdirde, Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde değerlendirilebilecektir.

Bu çerçevede, TKKMB ile Gübretaş'ın Kanun'un 3. maddesine göre aralarında ekonomik bütünlük bulunan tek bir teşebbüs olarak değerlendirilmesi dolayısıyla, iki ayrı teşebbüsün olmadığı, ekonomik bütünlük arzeden bir teşebbüsün bulunduğu söz konusu durumda, Kanun'un 4. maddesinde aranan, ihlalin “*teşebbüsler arası*” anlaşma, karar ya da uyumlu eylem suretiyle yapılmış olması şartının gerçekleşmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Kanun'un “*Hakim Durumun Kötüye Kullanılması*” başlıklı 6. maddesinde, “*Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile kötüye kullanması*” hukuka aykırı ve yasak olarak ifade edilmiş, “*eşit durumdaki alıcılara aynı ve eşit hak, yükümlülük ve edimler için farklı şartlar ileri sürerek, doğrudan veya dolaylı olarak ayrımcılık yapılması*” na ilişkin (b) bendi, kötüye kullanma halleri arasında sıralanmıştır. Gübretaş'ın bağımsız bir teşebbüs olmadığı, TKKMB'nin yavru şirketi olduğu, bu nedenle Kanun'un 3. maddesine göre aralarında ekonomik bütünlük bulunan tek bir teşebbüs olarak değerlendirildiği, dolayısıyla diğer satıcılarla eşit durumda bulunmadığı dikkate alındığında, TKKMB'nin Gübretaş'a ihaleye katılan diğer teşebbüslerden farklı koşullar uygulamasına yönelik işlemin,

Kanun'un 6. maddesi (b) bendi kapsamında bir ayrımcılık oluşturmayacağı kanaatine varılmıştır.

Dosya mevcudu bilgi ve belgelerden, başvuruda yer alan; *"bu davranış ile Bagfaş'ın faaliyetlerinin zorlaştırıldığı"* iddiasına dair ise, somut herhangi bir hususun bulunmadığı, Bagfaş'ın faaliyetlerinin zorlaştırılması suretiyle Kanun'un ihlal edilmediği anlaşılmıştır.

J- SONUÇ

Türkiye Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği ve Gübre Fabrikaları T.A.Ş.'nin ekonomik bütünlük oluşturması ve bu çerçevede tek bir teşebbüs olarak değerlendirilmesi gerektiği dikkate alınarak, Bandırma Gübre Fabrikaları A.Ş.'nin şikayetine konu yönetmelik ve davranışın, 4054 sayılı Kanun'un 4. ve 6. maddelerine aykırı olmaması nedeniyle bir önaraştırma yapılmasına veya soruşturma açılmasına gerek olmadığına, şikayetin reddine OY BİRLİĞİ ile karar verilmiştir.